Vilhelm Johannesen, løgtingsumbo› Javna›arfloksins:

Almennar stovnar út á økini

Javna›arflokkurin hevur ásanna›, at grundleggjandi broytingar mugu gerast í umsitingini av landinum - og flokkurin ger seg til talsmann fyri einum n‡ggjum bygna› innan ta› kommunala øki›. Endamáli› er at styrkja øll øki í landinum, at bøta um trivna›in og menna fólkaræ›i›, vi› at geva økjunum størri myndugleika, fleiri heimildir, samstundis sum størri ábyrgd ver›ur løgd á økini

– Javna›arflokkurin er sannførdur um, at almennir stovnar, sum í dag liggja í Tórshavnar kommunu, ver›a fluttir út á økini – og at almennir stovnar, sum koma í framtí›ini, ver›a lagdir út á øknini, sigur Vilhelm Johannesen, tingma›ur Javna›arfloksins

VI‹TAL

Tummas í Dali

Høvu›smáli› er samhaldsfesti

- Allur politikkur Javna›arfloksins er grunda›ur á, at øll menning í samfelagnum skal hava sum endamál at skapa eitt samhaldsfast samfelag fyri frí og fræls menniskju, eitt samfelag, sum setir umsorganina fyri felags áhugamálum og vælfer› fólksins í hásæti, sigur Vilhelm Johannesen.

- Hetta mál Javna›arfloksins er eisini galdandi í arbei›inum fyri einum n‡ggjum bygna›i á kommunala økinum.

- Allir landsins borgarar skulu hava somu møguleikar í vælfer›arsamfelagnum — uttan mun til, hvar í landinum teir hava valt at búseta seg.

- Vit fara ongantí› at gó›taka, at føroyingar ver›a b‡ttir upp í fyrsta og annan floks menniskju: - tey, i› hava alskyns tilbo› um arbei›i, útbúgving, mentan, almanna- og heilsumstø›ur — og so hini.

- Tí skulu møguleikarnir hjá fólki at skapa sær eina mennandi tilveru ganga fram um einoygd búskaparlig sjónarmi›, sigur Vilhelm Johannesen.

Lóggávan er ikki dagførd

- Skal bygdasamfelagnum ver›a lív laga› krevst, at ta› politiskt stø›ugt ver›ur arbeitt vi› at skipa umstø›urnar, møguleikarnar og karmarnar av n‡ggjum, alt eftir samfelagsgongdini, og Vilhelm Johannesen vísir á, at ein treyt fyri trivna›i í teim ymsu plássunum er eitt rímiligt aldursb‡ti í fólkinum, javnvág í arbei›sb‡ti og —tilbo›um til øll arbei›støk, og at tey, sum eru uttan fyri arbei›smarkna›in: børn, gomul og óarbei›sfør — eru ein virdur partur av samfelagslívinum.

- Samfelagi› hevur broytt seg nógv, sí›an kommunurnar á fyrsta sinni vór›u skipa›ar í 1872, men lóggávan á kommunla økinum hevur als ikki veri› dagførd í samsvari vi› samfelagsbroytingarnar, bæ›i á ein og annan hátt.

- Úrsliti› er hareftir: nógvar gó›ar skipanir eru vor›nar stirvnar, a›rar skapa ójavna millum borgarar ymsa sta›ni í landinum, tí tær eru drignar upp í ein vavgreyt millum ymsar umsitingarligar myndugleikar.

- Tí er ney›ugt vi› eini n‡ggjari skipan, sum styrkir fólkaræ›i, og har tann myndugleikin, sum tekur avger›irnar, er so nær borgarunum, sum til ber.

Ongin tvinga › samanlegging

Tó at Vilhelm Johannesen ásannar, at ta› er ney›ugt at menna samstarvi› millum kommunur, er hann og Javna›arflokkurin ímóti at fremja hetta vi› lóg, so-lei›is sum bygna›urin er í dag.

-Ta› er greitt, at samgongan er í eini politiskari tvístø›u á tí kommunala økinum, sigur Vilhelm Johannesen.

- Løgma›ur, sum umsitur kommunumál, roknar vi›, at kommunur fara at leggja saman av einlistum.

- Men ta› er óhugsandi, at kommunur - eftir bert nøkrum fáum árum - sjálvbodnar ver›a lagdar saman.

- Samstundis sigur løgma›ur seg eisini vera ímóti at tvinga› kommunur at leggja saman vi› lóg.

- Úrsliti› er, at onki hendir í hesum málsøkinum — alt stendur í sta›.

Men Vilhelm Johannesen ger greitt, at broytingar mugu og skulu gerast, tí samfelagsgongdin krevur ta›.

- Javna›arflokkurin hevur sum mál at styrkja kommunala sjálvræ›i og kommunalu ábyrgdina, men vit eru ímóti at tvinga kommunur at leggja saman vi› lóg.

- Í sta›in mæla vit í Javna›arflokkinum til eina sokalla›a millumloysn.

- Vit mæla til, at skipa› ver›a øki — øki vi› fleiri kommunum, sum eru felags um ymisk mál, sum tann einstaka kommunan er ov lítil ella fíggjarliga veik at umsita einsamøll.

- Taka vit eitt nú Klaksvíkina sum dømi, so er ongin ivi um, at Klaksvíkin - og Nor›uroyggjar yvirhøvur - væl kundu tiki› á seg stóran part av tí umsiting, sum nú er í Tórshavn.

- Klaksvíkin hevur stórar og gó›ar bygningar til umsiting og undirvísing, og ein skúladepil, hagar næmingar úr ymsum stø›um í landinum koma.

- Men skulu hesir møguleikar og a›rir, sum Klaksvíkin hevur, troytast á ein skynsaman hátt — og ta› skulu teir jú -, so krevst m. a. ein onnur skipan á kommunala økinum, ein n‡ggjur kommunalur bygna›ur, sum ger ta› møguligt at flyta almenna umsiting her nor›ur, sigur Vilhelm Johannesen.

- Ta› gevur lítla meining, at eitt øki sum Nor›uroyggjar, sum hevur lutfalsligan stóran fólkavøkstur — kanska tann størsta í landinum — ikki skal hava møguleika fyri framhaldandi menning, av tí at øll umsitingin av landinum skal vera í Tórshavn.

- Men ta› er greitt, at kommunurnar sjálvar hava stóra ábyrgd av at skapa umstø›ur, so at ta› ber til at flyta almenna umsiting út á økini, sigur Vilhelm Johannesen.

Land, øki og kommuna

- Ongin er betur førur fyri at meta um, hvussu bygdin ella b‡urin skal skipast, enn tey, sum búgva har, sigur Vilhelm Johannesen, og tí skulu øll tey mál, sum bert vi›koma tí einstøku bygdini ella b‡num, avgerast í heimakommununi.

- Hesin politikkurin styrkir fólkaræ›i›, samstundis sum hann leggur størri ábyrgd á tær kommunalu eindirnar.

- Men Javna›arflokkurin ásannar eisini, at ávís mál ver›a betur røkta› í størri eindum enn í núverandi kommunalu eindunum, og tí er ney›ugt at skipa hesar eindir, sum vit kunnu kalla økiseindir ella stutt og greitt øki.

- Økini ver›a sostatt tann tri›ja umsitingarliga eindin í landinum — afturat umsitingini hjá landi og kommunum — og vi› lóg skal heilt grei›ur skilna›ur gerast millum hesar tríggjar eindirnar: kommununa, øki› og landi›.

Kommunust‡ri ›

Kommunust‡ri›, sum er beinlei›is valt av veljarunum í kommununi, skal sambært hugsan Javna›arfloksins framhaldandi røkja tey fíggjarligu og umsitingarligu málini hjá kommununi.

St‡ri› skal skipa kommununa tøkniliga, taka sær av trivna›armálum, taka lut í vinnuskapandi virksemi eftir ásettum reglum og áseta skattaprosenti›.

Kommunust‡ri› skal taka sær av smærri havnum og lendingum, vegum og vatni, umhvørvi og byggi- og b‡arskipan, umframt mentanarvirksemi í kommununi, so sum bygdarskúlum, ítrótti, spæliplássum og bygdarhúsum.

- Taka vit eitt nú Klaksvíkina sum dømi, so er ongin ivi um, at Klaksvíkin - og Nor›uroyggjar yvirhøvur - væl kundu tiki› á seg stóran part av tí umsiting, sum nú er í Tórshavn, sigur Vilhelm Johannesen

Økisrá›i›

- Hugsanin er, sigur Vilhelm Johannesen, at økisrá›i› ver›ur valt samstundis sum ta› einstaka kommunust‡ri›, og ta› skal eisini veljast beinlei›is av borgarunum í kommunum, sum øki› fevnir um.

- Myndugleikin og ábyrgdin hjá økisrá›num kundi fevnt um mál sum premieru heilsutænastuna, kommunulæknaskipanina, heilsusystraskipanina og barnatannrøktina.

- Mál hjá barnaverndunum kundi somlei›is veri› løgd undir økisrá›i›, eins og barnaansingin, heimarøktin, røktar- og ellisheim og bústa›ir til gomul og breka›.

- Eisini kundi økisrá›i› fingi› ábyrgdina av at útvega tilbo› til pensjónistar, børn og ung og fyribyrgjandi tiltøk fyri bólkar vi› serligum tørvi — eitt nút børnum og ungum.

- Heilsu- og umhvørvismál, sløkkili› og tilbúgvingarætlan kundi veri› samskipa› undir økisrá›num.

- Økisrá›i› kann eisini taka til vi›ger›ar arbei›s- og vinnumøguleikar í økinum.

Landi›

Landi› umbo›ar landsst‡ri› og mi›fyrisitingina.

Vilhelm Johannesen sigur, at landi› skal umsita almanna- og heilsumál, t.e.: almennar pensjónir, rá›geving, vegllei›ing, tiltøk og útgjaldingar eftir forsorgarlógini.

- Fyri at leggja tænasturnar so nær borgarunum, sum til ber, skipar Almannastovan deildir í ymsu økjunum.

- Í heilsumálum skal landi› taka sær av sjúkrahúsverkinum og sjúkraflutningi.

- Á skúlaøkinum skal landi› m.a. røkja tær almennu uppalingarligu skipanirnar, setan av lærarum og stjórum í skúlaverkinum og umsita læraralønir.

- Landi› umsitur eisini toll- og skattvi›urskifti, men skipar deildir í teim ymsu økjunum.

- Kommunala eftirliti› ver›ur framvegis ein landsstovnur, sum hevur eftirlit vi› kommunust‡runum og økisrá›unum.

Stovnar út á økini

Hesin n‡ggi umsitingarligi bygna›urin av landinum, sum Javna›arflokkurin mælir til, gevur økjunum fleiri ársverk.

Men ta› er óhugsandi, sigur Vilhelm Johannesen, at hesi ársverk ver›a so nógv í tali, at tey fara at tryggja eitt nóg stórt útbo› av størvum, sum er ein avgerandi treyt fyri, at fólk vi› útbúgving búseta seg í økjunum.

- Javna›arflokkurin er tí sannførdur um, at ta› er ney›ugt vi› politiskum avger›um um, at almennir stovnar, sum í dag liggja í Tórshavnar kommunu, ver›a fluttir út á økini - og at almennir stovnar, sum koma í framtí›ini, ver›a lagdir út á økini.

- Hesin økismenningarpolitikkurin fer at minka um ta› ovurhonds stóra tr‡sti›, sum í dag er á Havnina, bæ›i vi›víkjandi íbú›um, barnaansing og eldrarøkt.

- Framkomnu samskiftishættirnir og ein bøtt samfer›sluskipan gera, at ta› ikki longur er nøkur verulig for›an fyri, at almenn umsiting kann leggjast uttan fyri Havnina.

- Onkur vil kanska siga, at tey n‡ggju økisrá›ini fara at føra til d‡rari og meira umsiting. Men ta› skuldi ikki veri› ney›ugt, tí ta›, sum økisrá›ini fara at kosta, skal fáast aftur í spardari umsiting hjá bæ›i landi og kommunu.

- Á hesum grundarlag skuldi bori› til at fingi› eina brei›a politiska undirtøku fyri at fremja ein n‡ggjan kommunubygna›, meinar Vilhelm Johannesen.

Javna›arflokkurin hevur ikki tiki› endaliga stø›u til, hvussu stór økini skulu vera, men Vilhelm Johannesen sigur, at Javna›arflokkurin er sinna›ur at samstarva vi› a›rar flokkar um eina endaliga loysn fyri einum n‡ggjum lógarverki, i› broytir galdandi skipanir á kommunala økinum.

Sí annars vi›tal vi›:
- Jóannes Eidesgaard, Sosialurin tann 14.04.00
• Javna›arflokkurin tekur ikki undir vi› eini tvinga›ari samananlegging av kommunum, men mælir ísta›in til ein n‡ggjan bygna›.
• Javna›arfl. mælir til eina tr‡ b‡tta skipan í land, øki og kommunu.
• Kommunurnar hava sjálvar stóra ábyrgd av at skapa umstø›ur, so at ta› ber til at flyta almenna umsiting út á økini.
• Javna›arfl. vil hava politiska avger› um, at almennir stovnar ver›a fluttir út á økini.
Høgna Hoydal, Sosialurin 25.07.00

VI‹MERKINGAR

Atlantis hvarv í mjørkanum

Steintór Rasmussen

Ein av okkara fremstu politikarum spyr eftir Atlantis í Nor›l‡sinum. Svari› er stutt og greitt. Mentunarhúsi› er horvi› í mjørkanum.

Sum tey flestu vita, so eigur Klaksvíkar Kommuna bygningin.

Ta› skuldi veri› ein fyrimunur, men bleiv skjótt ein trupulleiki.

Sum so nógvar a›rar ognir hjá b‡rá›num, so var Atlantis ein bygningur,

sum í nógv ár ongan gó›an átti, uttan tey sum spældu sjónleik í bygninginum, og sum eftir førimuni royndu at skapa sær umstø›ur í hølunum.

Húsi› var um at forfella og ikki í lógligum standi.

Tí var ta› helst kærkomi› at nøkur fólk gjørdu av, at endurreisa bygningin og gera Atlantis til eitt innbjó›andi sta› vi› tiltøkum, sjónleiki og biografi.

Tá sami ma›ur, sum á innbodnari samkomu summari› 1997 klipti snórin í Atlantis, og sum átti so nógv rós og gó›an vilja at bera húsinum, er farin at lasta projektinum, kann hetta ikki standa ósvara›.

Ein n‡tist ikki hvørki at hava skil fyri lei›slu ella fíggjarst‡ring fyri at skilja hví Atlantis bleiv d‡rari enn upprunaliga ætla›. Ta › vistu øll, eisini Jógvan Lützen. Bæ›i á›renn og aftaná at arbei›i› var li›ugt.

Húsi› skuldi lúka øll krøv frá brand- og heilsumyndugleika. Ta› skuldi vera handikappvinarligt. Ta› skuldi rúma alskins møguleikum. Felagshølir til Klaksvíkar Sjónleikarafelag skuldu gerast í kjallaranum. Øki› skuldi frí›kast, solei›is at Atlantis kundi taka seg út í b‡armyndini. Innbúgv skuldi keypast.

Arbeitt var› skjótt og sjálvt peningastovnurin gó›tók at fíggjarætlanin ikki helt.

Onki spill var av pengum og íløgurnar sóust aftur í ríkiligum máti.

Takka› veri› einum ótrúligum vilja frá einstaklingum, munagó›um stu›li frá handlum, fyritøkum og grunnum bleiv Mentunarhúsi› Atlantis uppá rekordtí› veruleiki.

At Klaksvíkar B‡rá› játta›i 450.000 krónur yvir tr‡ ár til eina ogn, sum kommunan eigur og sum gjørdist karmur um biograf, tónleik, sjónleik og a›ra mentan í Klaksvík, haldi eg ikki at forma›urin í Mentunarnevndini skal vera so keddur av.

At Atlantis í dag hevur eitt samla› vir›i uppá uml. 5 mill. krónur, og at skuldin bert er ein tri›ing av hesi upphædd, áttu royndir politikarar at lært av og vir›ismett.

Hví Atlantis hvarv kann bert tann blindi spyrja seg sjálvan.

Bygningurin stendur framvegis í b‡num. Øll síggja hetta snotuliga húsi›. Men tey sum einans síggja trupulleikan, hóma ikki møguleikarnar.

Tey, sum veruliga s‡ndu vilja og stríddist fyri at fáa eina n‡ggja dimentjón til b‡in, hava til fán‡tis roynt at fáa skipa›i vi›urskifti í Atlantis.

Ta› ber til at koma ví›ari úr ósemjum, men um alt

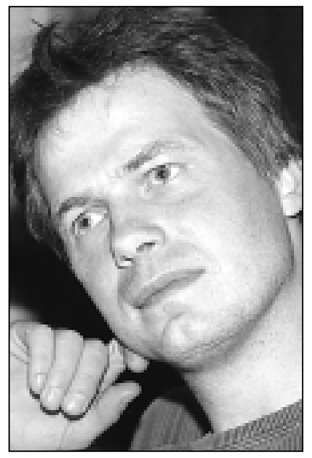

druknar í handlingsloysi, tómum lyftum og mjørkatosi, ste›gar alt upp.

Byggibólkurin frá 1997, ynskti skipa›i vi›urskifti› tá húsi› var tiki› í n‡tslu og at seta eitt húsast‡ri›, men mátti av gó›um grundum leggja bóltin fyri føturnar á Klaksvíkar B‡rá›, sum í skjótt fleiri ár hevur sparka› hann ví›ari til Føroya Landsst‡ri›, Klaksvíkar Sjónleikarafelag, Nor›oya Sparikassa, Nor›urlandahúsi›,umsitingina, sakførara, einstaklingar og a›rar vi›leikarar.

Øll eru á sama li›i› og ynskja eitt gott úrslit. Men Klaksvíkar B‡rá› hevur ikki duga› serliga væl at samskipa› spæli›.

Um Klaksvíkar B‡rá› ikki hevur rygg at bera kostna›in av Atlantis og at skipa húsi› sum eitt veruligt mentanarhús, so er at siga ta›.

Um sjónleikur og biografur ikki kann húsast undir sama taki, so má stø›a takast út frá tí.

Um Atlantis skal ver›a leikhús burturav, so er ta› eisini ein møguleiki.

Um ein Sjálvsognarstovnur er rætta loysnin, so er at føra ta› út í lívi›.

Um l‡sast skal eftir einum lei›ara ella leigara, ja so geri› ta›!

Fyribils er Atlantis ikki l‡st til sølu.

At Atlantis av fyrstan tí› kundi veri› skipa› ø›rvísi, og at fólk hava veri› ymisk á máli um hvussu húsi› skuldi rekast, kann eingin liva leingi av — jú kanska einstakir politikarar.

Knúturin í Atlantis var og er framvegis lættur at loysa. Vit skulu bara ikki toga í hvør sín enda.

Tann ma›ur, sum nú alment trínur fram og sigur um Atlantis: Vit gó›taka ikki at ávísir smáir bólkar í okkara lítla lokalsamfelag gera sær dælt, og senda rokningina til borgaran”_, ja, hann hevur neyvan skilt ta position honum var› luta› í hendi fyri skjótt f‡ra árum sí›ani.

Fyribils er ongin rokning send skattaborgarnum, me›an privatir persónar hava veri› kravdir eftir pengum fyri umbyggingina av Atlantis.

Skal talan vera um sløs av pengum hjá tær og mær, so hygg eftir fótbóltsvøllinum, sum longu frá fyrsti degi ikki kundi brúkast. Og milliónbrølaran í Skúlanum á Ziskatrø›, har millum anna› eitt elevatortorn bleiv bygd til onga ver›ins nyttu.

Ein dugnalig politisk lei›sla kann fáa lív í Atlantis uppá fáar vikur.

Og eitt vælriki› mentunarhús n‡tist ikki at vera nøkur byr›a hjá Klaksvíkar B‡rá›.

Heldur tvørturímóti…

Ta› skilja sjálvt vanlig fólk.

Mentanarhúsi› Atlantis í Klaksvík